

Persbericht Rekenkameronderzoek 'Lokale steun in crisis'

Waarborgen democratisch proces tijdens de coronacrisis blijkt een moeilijke opgave

8 april 2021. De Rekenkamers Arnhem, Breda, Tilburg en de Rekenkamercommissie Oss hebben gezamenlijk onderzoek gedaan naar welke lokale corona-steunmaatregelen getroffen zijn. Aan bod kwam de wijze van besluitvorming, belangen en risico's en de rol van gemeenteraden. Uit het onderzoek komt het beeld naar voren dat de lokale steunmaatregelen grotendeels overeen komen, maar dat de democratische beginselen extra aandacht verdienen.

Alle vier de gemeenten hebben al snel vanaf het begin van de crisis lokale steunmaatregelen ingezet en er is door alle vier de colleges en gemeenteraden hard gewerkt om zo goed mogelijk invulling te geven aan de crisissituatie. Qua steunmaatregelen blijken de vier gemeenten veel dezelfde maatregelen ingezet te hebben, vooral gericht op liquiditeit van bedrijven, ondernemers en instellingen.

De vier gemeenten hebben wel verschillende uitgangspunten geformuleerd, hetzij inhoudelijk, hetzij financieel. Dat heeft in de vier gemeenten deels tot andere maatregelen en accenten geleid. Breda richtte zich vooral op financiële ondersteuning van bedrijven en instellingen en heeft hierin verhoudingsgewijs het meeste geld geïnvesteerd van de vier gemeenten. Met name Arnhem legde het accent vooral op ondersteuning van kwetsbare inwoners en de gevolgen van de coronapandemie voor kwetsbare inwoners. De gemeente Oss is terughoudend geweest om eigen geld te investeren, enerzijds vanwege de beperkte financiële middelen anderzijds omdat zij het uitgangspunt hadden dat 'helpen verdienen' beter is dan directe financiële ondersteuning. Tilburg heeft veel aandacht besteedt aan (financiële) risicobeheersing. Zo heeft de Tilburgse gemeenteraad een mandaat aan het college gegeven van 75.000 euro per maatregel. Daarmee behield de raad goed zicht op de uitgaven.

In het begin van de coronacrisis was er begrijpelijk weinig ruimte en aandacht voor de democratische beginselen op lokaal niveau. Maar deze verdienen echter na de acute crisisperiode en in het verdere vervolg wel meer aandacht:

- In alle vier de gemeenten heeft het college in de eerste periode de besluiten genomen en werd de raad achteraf geïnformeerd. In de eerste maanden was er van een kaderstellende rol van de raden geen sprake. Pas na een aantal maanden kwam de besluitvorming in de gemeenteraden op gang. In enkele gemeenten heeft dat tot een discussie over de rol van college en raad geleid.
- Ook de uitgangspunten ten aanzien van de steun zijn voornamelijk door de colleges vastgesteld. Alleen in Oss heeft de gemeenteraad de te hanteren inhoudelijke uitgangspunten vastgesteld en hierover een uitgebreide discussie gevoerd. In geen van de gemeenten zijn dusdanig scherpe doelen en ambities geformuleerd, dat deze goed te controleren zijn door de raad. Door geen van de gemeenteraden is getoetst of de uitgangspunten ook daadwerkelijk zijn gehanteerd.
- In geen van de gemeenten heeft het college meerdere alternatieven om over te besluiten voorgelegd aan de raad op het coronadossier. In alle vier gemeenten geldt dat meer keuzes en scenario's gemist zijn en worden door de raad.
- Ook zijn in geen van de gemeenten vooralsnog de mogelijk langdurige gevolgen op alle beleidsterreinen en de risico's op deze terreinen in kaart gebracht. Het is daardoor moeilijk voor

de raad om de gevolgen van de coronacrisis goed te kunnen betrekken bij vaststelling van het (financiële en inhoudelijke) beleid in de komende tijd en komende jaren.

Qua lessen komt naar voren dat het belangrijk is om na de eerste korte acute crisisperiode de raad zo snel mogelijk weer zijn kaderstellende rol uit te laten voeren. Het is ook belangrijk om in een vroeg stadium van een dergelijke crisis concrete inhoudelijke uitgangspunten te formuleren over de rol die de gemeente wil vervullen en welke taken zij wel en welke zij niet wil oppakken. Daarbij is het gewenst dat gemeenten de geformuleerde uitgangspunten en criteria ook expliciet toepassen, toetsen en verantwoorden aan de raad. Voorts is het belangrijk dat de raad zo goed mogelijk de risico's en de gevolgen van de crisis kan inschatten, zodat tijdig hierop ingesprongen kan worden. Daarbij is door de raden ook de wens geuit om meerdere keuzes en meerdere scenario's te krijgen om te kunnen zien wat de gevolgen van verschillende scenario's zijn. Tot slot is het belangrijk om nu een herstelagenda op te gaan stellen en perspectieven voor de lange termijn voor de inwoners, bedrijven en instellingen te creëren, waarbij rekening wordt gehouden met de gevolgen van de coronacrisis op alle maatschappelijke gebieden.

De onderzoeksrapporten zijn te lezen op www.rekenkamerarnhem.nl, www.rekenkamerbreda.nl en www.rekenkamertilburg.nl. Voor Oss: het onderzoeksrapport is bijgevoegd dan wel op te vragen via de griffie van de gemeente Oss.
